

יש אומרים שאין נפסלים בלינה אלא אם היה שם זבח אחר ולא קרבו עמו (עפ"י כס"מ ומל"מ).
ואין משמע כן מרש"י.
יש מי שכתב שלהלכה אינם נפסלים בלינה (מאירי שקלים ד, ב).
[לדברי רבי עקיבא, מותר נסכים עושים מהם כלי שרת, וכן מזבח הזהב ולבונה (הגר"א מוחק 'לבונה').
כתובות קו:].

דפים צ – צא

קנו. א. אלו קרבנות טעונים נסכים ואלו אינם טעונים?
ב. מהם הדרשות והלימודים שנלמדו בסוגיא מן המקראות שבפרשת נסכים?
ג. כיצד נחלקים מיני הצאן השונים, ומה דינם לענין נסכים?
א. עולת בהמה, בין עולת נדבה בין חובה כגון עולת ראייה ועולת הנזיר, וכן אילו של אהרן ועולת יולדת – טעונים נסכים.
וכן כל השלמים [בכלל זה שלמי חגיגה ואיל נזיר. וכן כבשי עצרת (עתוס). עוד על מקור הדבר ע' קרן אורה, מש"ח שלח טו, ג] טעונים נסכים. וכן קרבן תודה. וכן הקורא בטעות לבהמה האחת – עשרה 'עשירי' למעשר בהמה – דינה כשלמים לענין נסכים.
וכן כל קרבן שאינו מחויב ועומד – טעון נסכים, כגון ולדות קדשים ותמורתן, ועולה הבאה מן המותרות ('קין המזבח') ואשם שניתק לרעה (שהקריבוהו כעולה), וכל הובחים שנובחו שלא לשמן.
ואלו שאינם טעונים; חטאת והאשם, הבכור המעשר והפסח. וכן המנחות והעופות.
יוצאים מן הכלל חטאת ואשם המצורע שטעונים נסכים.
אשם תלוי למאן דאמר בא בנדבה, דנו האחרונים האם טעון נסכים אם לאו (ע' שער המלך פסו"מ ו, יח; בכור שור. וע"ע ביד דוד).

אין חילוק בין קרבנות יחיד לקרבנות ציבור.

ב. וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל ארץ מושבתכם אשר אני נתן לכם.
ועשיתם אשה לה' עלה או זבח, לפלא נדר או בנדבה או במעדיכם, לעשות ריח ניחח לה', מן הבקר או מן הצאן –
ועשיתם אשה לה' עלה או זבח, לפלא נדר או בנדבה או במעדיכם, לעשות ריח ניחח לה', מן הבקר או מן הצאן – כלל ופרט וכלל; מה הפרט מפורש דבר שאינו בא על חטא – טעון נסכים, אף כל קרבן שאינו בא על חטא. יצאו חטאת ואשם. הוסיף הכתוב עלה לצמצם יותר ולדרוש כעין הפרט המפורש שאינו מחויב ועומד, אף כל שאינו מחויב ועומד. יצאו בכור ומעשר ופסח.
זבח – לרבות שלמים. וכן רבי יונתן למד מכאן שעופות אינם טעונים נסכים.
צ"ע למסקנא דדרשינן בכלל ופרט וכלל, למה הוצרך 'זבח' לשלמים כפי הנאמר בברייתא. ושמה בא למעט עופות [לר' יונתן] ומנחות. ועוד נראה פשוט דאי לא 'זבח' הוה אמינא לדרוש בכלל ופרט וכלל – מה הפרט מפורש שהוא כליל (הרי"ד ויזר שליט"א).
או זבח – לרבות תודה שאעפ"י שבאה עם ארבעת מיני לחם, טעונה בנוסף לכך נסכים.

לפלא נדר או בנדבה – לרבי יאשיה: לחלקם, שגם כאשר מביא נדר לבד או נדבה לבד – טעון נסכים. לרבי יונתן: גם כאשר מביא נדר ונדבה ביחד – כל אחד ואחד טעון נסכים לעצמו, ואין די באחד לשניהם. במעדיכם – כל הבא במועדים טעון נסכים, כגון עולת ראייה ושלמי חגיגה (מלבד חטאות הרגלים כדלהלן).

או במעדיכם – גם כשמביא שני קרבנות בנדר או בנדבה – טעון נסכים לכאו"א. מן הבקר או מן הצאן – למעט עופות. דברי רבי יאשיה (ומאו דרש שאפילו מביא ממין אחד ובבת אחת – מביא נסכים לכאו"א). רבי יונתן אומר: מכאן לנודר סתם שיכול להביא אחד מהם, ואינו צריך להביא בקר עם צאן.

והקריב המקריב קרבנו לה' מנחה סלת עשרון בלול ברבעית ההין שמן. ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העלה או לזבח לכבש האחד. או לאיל תעשה מנחה סלת שני עשרנים בלולה בשמן שלשית ההין. ויין לנסך שלשית ההין תקריב ריח ניחח לה'; – עלה – זו עולת מצורע. זבח זו חטאת מצורע. או לזבח – אשם מצורע. לכבש – זו עולת יולדת. האחד – זה אחד-עשר של מעשר [שקרב שלמים]. או לאיל תעשה מנחה – לרבות אילו של אהרן (שאינו למד בממעדיכם כי הוא קרבן יחיד, וגם אינו דומה לעולת יולדת – כי קבוע לו זמן). או לאיל – לרבות את הפלגס [וכר' יוחנן, שאינו בכלל 'איל' אלא בריה אחרת, וריבה הכתוב שתהא מנחתו כמנחת האיל. אבל לבר פדא הרי הוא בספק, ומביא מנחה גדולה ומתנה. ולשיטתו קשה, שהרי אין הכתוב בא ללמד על הספק. ובדעת הרמב"ם להלכה – ע' קרן אורה ושפ"א].

וכי תעשה בן בקר עלה או זבח לפלא נדר או שלמים לה'; – וכי תעשה בן בקר... – בן בקר בכלל היה ולמה יצא? – להקיש אליו, מה בן בקר מיוחד בא בנדר ונדבה, אף כל כיוצא בו. להוציא חטאות הרגלים. עלה או זבח – גם כאשר מביא שתי עולות או שני שלמים, אחת בנדר ואחת בנדבה – כאו"א טעון נסכים. לפלא נדר או שלמים – גם כשמביא שתי עולות או שני שלמים בנדר, או שניהם בנדבה – כאו"א טעון נסכים. והקריב על בן הבקר מנחה סלת שלשה עשרנים בלול בשמן חצי ההין. ויין תקריב לנסך חצי ההין, אשה ריח ניחח לה'.

ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים; – לשור האחד – ללמד שאין חילוק בין נסכי פר לנסכי עגל (שהרי שור בן יומי קרוי 'שור'. תוס'). לשור האחד או לאיל האחד – שאין חילוק בין איל בן שתיים לאיל בן שלש. (והרמב"ם (מע"ה"ק א,יא) כתב שאין מקריבים אותו משום 'זקן'. וע' מ"מ איסור"מ ב; חזו"א פרה א,ב). או לשה בכבשים – שאין חילוק בין נסכי כבשה (בת שנה) לנסכי רחלה (בת שנתים). או בעזים – שאין חילוק בין נסכי גדי (צעיר) לשעיר (זקן). כמספר אשר תעשו, ככה תעשו לאחד כמספרם...

ג. מיני הצאן נחלקים לשני סוגים; כבשים ועזים. ושמות חלוקים יש לקטניהם ולגדוליהם, לזכרים ולנקבות; – הכבשים הגדולים, בני שנתים ומעלה – איל ורחל[ה]. הכבשים הקטנים, תוך שנתם הראשונה – כבש וכבשה (נקראים גם: טלה, טליה (כבמשה להלן קו: ועוד).

בן י"ג חדש עדיין לא נכנס לכלל איל אבל יצא מכלל כבש, והוא הנקרא 'פּלגס' (רבי טרפון. בן עזאי קוררו 'נוקד'. רבי ישמעאל קוררו 'פּרכדיגמא'. פרה א,ג); לדעת רבי יוחנן הפלגס בריה לעצמו הוא, ולבר פדא הריהו ספק כבש ספק איל).

(ברש"י כת"י כתב: 'בתוך חדש י"ג'. וכ"ה בתפארת ישראל פרה א,ג). ומשמע לכאורה במשך כל החדש. ואילו הרמב"ם (מעד"ק א,יד) כתב ביום שלשים של החדש הי"ג. וצ"ע אם בדוקא הוא אם לאו, שהרי כתב הרמב"ם שם שכבש הוא בן שנה וכיון שעבר שנתו הלא יצא מכלל כבש).

העזים הגדולים – שעייר (וקרוי בתורה גם תיש) ושעירה. והקטנים – גדי וגדיה (וכדלהלן קו:).

א. 'עז' סתם היא נקבה (ע' בראשית טו,ט לב,טו ועוד).

ב. מצינו בחטאות הרגלים שאמרה תורה 'שעיר' והכוונה היא לתוך שנתו כפי שדרשו בתורת

כהנים. ואולם הנודר 'שעיר' מביא בן שנתים (ע' בזה חזו"א פרה א,יא).

ג. שזה הוא שם כולל לצעירי הצאן, בכבשים או בעזים (ר' במדבר טו,יא דברים יד,ד; משנה בכורות יב).

כל מיני הצאן מנחתם עשרון סולת בלול ברביעית ההין שמן, ונסכם יין רביעית ההין. מלבד האילים (הזכרים) שמנחתם שני עשרונים בלולים בשלישית ההין שמן, ויין לנסך גם הוא שלישית ההין, בין שהיו בני שנתים או יותר.

דף צב

קנז. א. אלו קרבנות יש בהם סמיכה ובאלו אין?

ב. האם מצינו סמיכה שלא בבעלים?

א. כל קרבנות היחיד יש בהם סמיכה מלבד בכור מעשר ופסח (שאינן ללמדם משלמים, כי מה לשלמים שטעונים נסכים ותנופה. ואין לומר חטאת ואשם יוכיחו – שכן כולם יש בהם מתן דמים מרובה למזבח. תוס'. וגם הסמיכו זאת על הכתוב שלש פעמים קרבנו האמור בסמיכת שלמים).

א. אחד-עשר שקראו עשירי – יש בו סמיכה (עפ"י רש"י עירובין נ. תוס' בכורות סא. – ע' בשפ"א. וכן צידד בקרן אורה).

ב. אשם מצורע, יש אומרים שסמיכתו אינה מדאורייתא (ע' זבחים לג).

קרבנות הציבור אין בהם סמיכה אלא בפר הבא על כל המצוות, שזקני העדה (שלשה מהם או חמשה ע' סנהדרין ב, יג) סומכים את ידיהם. ולדברי רבי שמעון יש סמיכה גם בשעיר הבא על שגת ע"ז של ציבור (וסמך ידו על ראש השעיר (האמור בשעיר נשיא) – לרבות שעיר ע"ז). ורבי יהודה חולק (וסמכו... על ראש הפר. פר טעון סמיכה ואין שעיר עכו"ם טעון סמיכה. ולפי המסקנא עיקר טעמו משום ההלכה ששתי סמיכות יש בציבור ותו לא [ולפירוש אחר ברש"י כת"י, לא נתקבלה הלכה זו לרבי יהודה רק דורש הוא דין זה מהמקראות. וע' ספר תורת נביאים (מאמר תושבע"פ) למהר"ץ חיות, שאף שאין מחלוקת בהלכה, היינו במסקנת הדין, שזה יאמר כה זה יאמר הפכו, אבל מצינו שנחלקו על דין מסוים אם מקורו מהלכה אם ממקור אחר. וע' כיו"ב במו"ק ד.].

א. הלכה כר' יהודה, שכן סתם תנא דמתניתין (עפ"י רמב"ם מעה"ק ג,י; ל"ה).

ב. נראה שפר של ציבור הבא על שגת עבודה זרה עם השעיר, הריהו כפר הבא על כל המצוות

וסומכים עליו לדברי הכל. לא נחלקו אלא בשעיר (עפ"י מפרשים). ואולם במנחת חינוך (קכ,טז)

נקט כדבר פשוט להפך, שפר זה שהוא עולה – אין בו סמיכה.

שעיר המשתלח – כהן גדול סומך את ידיו עליו [אלא שלדעת רבי שמעון זה אינו מן המניין כי אין 'סמיכה'